

فیهی ئاسان: په رتووی مامه نه کان: د هروزی پینجه م: نه باره ی سه نه مه وه

الفقه المیسر: کتاب المعاملات: الباب الخامس: فی السلم

< کوردی - کردی - kurdish >

دهسته بژیریک نه زانایان

نخبة من العلماء

وه رگیړانی: حاجی ئومید عومه ر چروستانی

پیداچونه وهی: پشتیوان سابیر عزیز

ترجمة: أومید عمر علی الجروستانی

مراجعة: بشتیوان صابر عزیز

لهباردی سهلهمهوه

سوپاس وستایش بۆ خوی گهوره ومیهره بان وه درود و سه لآت و سه لام بۆ سه ر موحه ممه دی کوری عه بدوللا و ئال و بهیت و یار ویاوهر و شوینکه وتوانی ههتا ههتایه .
خۆشه ویستان به یارمه تی خوی گهوره له م ووتاره دا له باره ی سه له مه وه باسی دوو بابته ده که یین،
بابه تی یه که م : مانا و مه به ست له سه له م و به لگه ی مه شروعیه ت و حیکمه ت لئی، بابته تی دووه م :
مه رجه کانی سه له م .

بابته تی یه که م : مانا و مه به ست له سه له م و به لگه ی مه شروعیه ت و حیکمه ت لئی .

پیناسه ی سه له م : له په رتووکه فیهیه کاندا به ده سه تاوژه ی سه له م و سه له فیه ی هاتوو، هه ردووکیان به یه ک و اتا دین که مه به ست لئی : فرۆشتنی کالایه که به وه صف و باسکردنیکی ته واوه وه له ئه ستۆ و ذیمه تی ئه و که سه دایه، که دواتر ته سلیم ده کریت به رامیه ر نرخیکی نهخت که پیشتر کریار ته سلیمی ده کات .

به لگه ی مه شروعیه ت و دروستی : ئه م جو ره مامه له یه مامه له یه کی دروست و ریگا پیدراوه، ئه ویش به به لگه ی ئه و فه رمووده یه ی که عه بدوللای کوری عه باس (خویان لئ رازی بیته) ده یگرپه ته وه و ده لیت : { قدم رسول الله (صلی الله علیه وسلم) المدینه، وهو یسلفون فی الثمار السنه والسنتین، فقال : من أسلف فلیسلف فی کیل معلوم، ووزن معلوم، إلى أجل معلوم } (1) .

واتا : پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) کاتیک هاته شاری مه دینه، خه لکی مه دینه سه له م و سه له فیان ده کرد بۆ سالیك و دوو سال، جا پیغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) فه رموی :

(1) بوخاری و موسلیم هاوړان، بوخاری به فه رمووده ی ژماره (2240) و موسلیم به فه رمووده ی ژماره (1604) رپوایه تیان کردوو، له فزه کهش له فزی موسلیمه .

ھەركەسىك سەلەم يان سەلەف دەكات با بە پېوانە و كېشانەيەكى ديارى وزانراو بۆ كاتىك ديارىكراو بىكات .

حېكەت ئە مەشروعىيەتى سەلەم : شەرىعەتى ئىسلام رېڭاى بە سەلەم داوہ تاوہك بارسووكەيەك بېت لەسەر موصلمانان، چونكە جووتيار يان باخەوان جارى واھەيە وپېدەچېت كە پارە و نەفەقەى بەدەستەوہ نەبېت خەرجى بكات لە زەوى و زار و كشتوكالەكەى تاوہكو بەرھەمى بەيئىت، وە كەسىكىش شك نابات كە قەرزى بداتى، بۆيە شەرىعەتى ئىسلام رېڭاى پېداوہ كە سەلەم بكات بۆ ئەوہى بەرژەوہندى وەبەرھىنانى زەويەكەى لەكېش نەچېت .

شېوہكەشى بەم شېوہيەيە : جووتيارىك لەبەر ئەوہى پارەى نەخت و نەفەقەى پېويستى لەبەردەستدا نيە تاوہكو زەويەكەى داچېيئىت و بىكات بە كشتوكال، وە كەسىكىش شك نابات كە قەرزى بداتى تاوہكو بەروبومى كشتوكالەكەى دەفرۇشېت، دېت بۆ لاي كەسىكى تر كە بەروبومى كشتوكالى دەكرېتەوہ، پېي دەلېت من كاتى درويئەى گەنم لە فلانە مانگدا پېنج تۆن گەنمى فلانە جوړت پې دەفرۇشم ھەر تەنى بە پېنج سەد ھەزار دىنارى عىراقى، بەلام ئىستا پارەكەيم دەويت چونكە پېويستم بە پارە ھەيە بۆ كېلان وداچاندنى گەنمەكەم، كابراى عەلاف و پارەداريش دەلېت ئەوہ قبولم كرد، و پارەكەى دەداتى .

بابەتى دووہم : مەرجەكانى سەلەم .

سەلەم جوړىكە لە جوړەكانى كرپىن وفرۇشتن، بۆيە ئەو مەرجانەى كە پېشتر باسمانكردن بۆ ھەر كرپىن وفرۇشتنىكى تر لەكاتى گرېبەستەكەيدا، بۆ گرېبەستى سەلەمىش مەرجن، سەرە راى ئەم مەرجانەى تر كە باسيان لېوہ دەكەين :-

يەكەم : ئەو كالايەى كە دەكرېتە سەلەم دەبېت لەو جوړە كالايانە بېت كە وەصفەكانى بە ووردى دەتوانرېت ديارى بكرېت، بە پېوانە يان بە كېشانە، يان بە درېژى پېوانى وەك بال و مەتر، بۆ ئەوہى دواتر نەبېتە ھۆى راجىاوازى نېوان ھەردوولايان .

دووم: ئه و بره كالا يه ي كه برپاره ته سلیم بكریت، به معیار و پپوانه ی شه رع ی شتیکی ئاشكرا و پروون بیټ، بویه سه له م دروست نیه له شتیكدا كه بپپوریت به كیشانه بدریت، یان كالا یه ك بکیشریټ به پپوانه بدریت .

سههم: ده بیټ ئه و كالا یه ی كه ده کریټه سه له م ده بیټ جنس و جوړه که ی به صیفاته جیا که ره وه کانیه وه باس بكریت .

چوارم: ده بیټ ئه و كالا یه قهرز بیټ و له ئه ستوی ئه و كه سه دا بیټ كه پپویستی به پاره که هیه .

پنجهم: ده بیټ ته سلیم کردنی كالا که دواخراو بیټ .

شههم: ده بیټ کاتی ته سلیم کردنی ئه و كالا یه زانرا و ده ست نیشانکراو بیټ لای ههردوو لایان .

ههوتهم: ده بیټ نرخ ی كالا که به ته واوی هه مووی له و دانیشتنه ی گریبه سه ته که ی لیده کریټ ته سلیم بكریت، پیش ئه وه ههردوو لایان له یه ك جودا ببنه وه .

ههشتهم: ئه و كالا یه ی كه سه له می تیډا ده کریټ له و كالا یانه بیټ له پاش ته واو بوونی ئه و کاته ی دیاریکراوه بو ته سلیم کردنی بوونی هه بیټ، تاوه کو له کاتی خویدا ته سلیمی کریاره که ی بکات، جا ئه گه ر هاتوو له و كالا یان له و به روبرومانه بوو له و کاته دا بوونی نه بوو، وه ك ته سلیمی کردنی خورمای تازه پیگه یشتوو له زستاندا، ئه وا ئه و سه له مه دروست نیه، چونکه ده بیټه هو ی غه ره ر و ناروونی و غه ش له به رامبه ره که ی .

تیپینی: مه رج نیه سه له م ته نها هه ر له به روو بوومی کشتوکالیډا بیټ، ده کریټ له به ره مه پیشه سازیه کانیدا بكریت، بو نمونه : کارگه یه کی دروست کردنی ئوتومبیل له گه ل بارزگانیک ی خاوه ن پپشانگای ئوتومبیلدا رپک ده که ویټ به و مه رجانه ی که پپشتر ئاماژه مان پپدا، که دوو مانگی تر په نجا ئوتومبیلی جوړی توپوتا یابانی به ته واوی مواصفا تی که رپک ده که ون له سه ری ته سلیمی بکات، هه ر ئوتومبیلنیک به وه نده هه زار دو لار، جا سه ره تا خاوه ن پپشانگا که پاره که ی ته سلیم ده کات، وه کاتیکیش دوو مانگه که ماوه ی کو تایی هات خاوه ن کارگه که ییش ئوتومبیله کانی ته سلیم به خاوه ن پپشانگا که ده کات .

[به‌م جوړه‌یش هاتینه کوټایی بابه‌تی ئه‌م جارهمان، تا به‌یه‌ك گه‌یشتنه‌وه‌یه‌کی تر بو پېشک‌ش
کردنی بابه‌تیکی تر له‌باره‌ی مامه‌له‌ داراییه‌كانه‌وه، به‌خوای گه‌وره و میهره‌بان‌تتا ده‌سپېرم، و خواتان
له‌گه‌ل]. وه‌رگېږ.

وصلی الله وسلم علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه وسلم